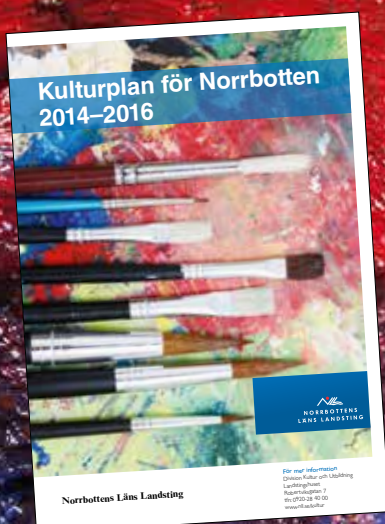

Komplettering för 2015

Kulturplan för Norrbotten 2014–2016

NORRBOTTENS
LÄNS LANDSTING

Norrbottens Läns Landsting

För mer information
Division Kultur och Utbildning
Landstingshuset
Robertsviksgatan 7
tfn: 0920-28 40 00
www.nll.se/kultur

Inledning	3
Utgångspunkter	5
Mål 1: Genom en stabilare infrastruktur utveckla tillgänglighet och delaktighet till kultur inom alla områden i hela Norrbotten	6
Mål 2: Kulturen ska vara en motor och pådrivare i länets utveckling	7
Mål 3: Barn och unga ska erbjudas ökad delaktighet i kulturlivet och möjligheter att påverka kulturutbudet i länet	8
Mål 4: Den konstnärliga utvecklingen och kvaliteten ska ha ett särskilt fokus och hela länet ska få del av kultur av hög kvalitet	8
Mål 5: De nationella minoriteternas kultur ska ges en starkare ställning ...	9
Mål 6: Kultur ska användas för att stärka norrbottningarnas hälsa	9
Musiken i Norrbotten	10
Teatern i Norrbotten	11
Dansen i Norrbotten	12
Bild och formkonsten i Norrbotten	12
Museieverksamheten i Norrbotten	14
Regional Arkivverksamhet i Norrbotten	14
Kulturmiljövården i Norrbotten	15
Biblioteksverksamheten i Norrbotten	15
Litteraturen i Norrbotten	16
Hemslöjdsfrämjande verksamhet i Norrbotten	16
Filmkulturell verksamhet i Norrbotten	17
Konst och kulturfrämjande verksamhet	17
Landsövergripande arbete	17
Ekonomi	18
Kulturplanens framtagande och förankring	19
Uppföljning och utvärdering	19

Inledning

Basen och utgångspunkten för kulturarbetet i Norrbottens län utgörs av Kulturplan 2014-2016. Den ständigt pågående kultursamverkansprocessen, som allt eftersom fördjupas i sina olika delar – gemensamt med att Kulturplanen denna andra gång beslutats av Landstingsfullmäktige- har inneburit en ytterligare förankring av både planen och av kulturfrågorna. För år 2015, liksom för tidigare år under löpande kulturplanperiod, väljer Norrbottens läns landsting i samverkan med Norrbottens kommuner, att göra en komplettering och viss revidering av gällande plan 2014-2016. De planerade förändringar som beskrivs är slutsatser av samverkan och samråd till dags dato mellan landsting, kommuner, civilsamhälle och alla andra som vi möter i det dagliga arbetet i kultursamverkan. Samtidigt blir dessa beskrivningar och förändringar slutsatser av det som faktiskt genomförts och behöver utvecklas vidare för de områden som är i särskilt behov av detta.

I Norrbottens Kulturplan 2014-2016 liksom i den tidigare planen för 2011-2013 har en kartläggning genomförts av status inom olika kulturområden och verksamheter och i den nya planen formuleras sex övergripande mål och totalt ett 70-tal mål för alla områden som beskrivs i kulturplanen.

Av de övergripande målen är tre mål som fortfarande gäller från tidigare kulturplan och tre nya som tagits fram utifrån de fyra årens dialogarbete. Dessa mål utgör hela tiden grunden för allt arbete och är formulerade med utgångspunkt från de nationella kulturpolitiska målen och visionen för kulturlivet i Norrbotten (se under målen).

Kontinuerliga utvärderingar och uppföljningar genomförs av processplan och utfall. När det gäller både kvantitativa och kvalitativa data sker inrapportering till Statens Kulturråd och Myndigheten för Kulturanalys, enligt de förutsättningar som gäller för län och regioner i Sverige. Särskilda uppföljningar på regional nivå genomförs årligen.

De utvärderingar som genomförs av både process- och planarbete visar att utveckling sker på många fronter i Norrbotten och då inte minst tack vare en

utveckling av de ekonomiska förutsättningarna inom kulturområdet. Reaktionerna från invånare, tjänstemän och politiker i landsting och kommuner och från kulturarbetare runt om i länet lyfter fram den påtagligt positiva utvecklingen och den öppna dialogen. Vi uppfattar att just den kontinuerliga dialogen på flera nivåer inte bara utvecklar kunskapen utan även ett förtroendefullt dialogklimat som inbjuder till utveckling av kulturområdet. Med ökad kunskap följer också ökade krav på tjänstemannanivån i kommuner och landsting, men även önskan om ändrade ekonomiska förutsättningar som inte alltid är möjliga att motsvara. Den ökade kunskapen och den fördjupade dialogen, samtidigt som en påtaglig utveckling av kulturområdet sker, ger sammantaget en stor motivation att fortsätta och utveckla arbetet med kulturplanen och kultursamverkansmodellen.

Kortfattad allmän summering av 2014

Ett särskilt fokus på civilsamhället har funnits under 2014. Civilsamhället behandlas också på ett mer genomgripande sätt i den nya kulturplanen. En kartläggning av civilsamhället i Norrbotten kommer att påbörjas under hösten 2014 och ett parallellt arbete med konferenser och utbildningar har skett och sker, samtidigt som dialogen med folkbildningens organisationer tydligt stärkts och utvecklats.

Ett prioriterat område i Kulturplanen är litteraturområdet för utveckling av läsandet och skrivandet och förhoppningsvis även för förlagsverksamhet och avsikten är att ett särskilt litteraturrekurscentrum ska inrättas för att stödja den utvecklingen. Utredningsarbetet kopplat till inrättandet av litteraturrekurscentrum avstannade innan avslut under 2014 på grund av hälsoskäl men intentioner och vidare arbete fortsätter. Litteraturens utveckling i Norrbotten är en fråga med mycket hög prioritet. Däri ingår också de nationella minoriteternas litteratur och möjligheter till minoritetsspråkens utveckling.

Likasa sker en tydlig utveckling av konstområdet där bland annat strategiska beslut tagits för permanentande

Musiker ur AYJO, Norrbottensmusikens ungdomsstorband.

av alla tre verksamheterna under paraplyet Konstmuseet i norr. Beslut har fattats under 2014 om att ett länskonstmuseum ska ingå i det nya Stadshuset i Kiruna, att Havremagasinet verksamhet ska permanentas och att Resurscentrum för konst avses att permanentas från år 2015. Projektet Konsthall Tornedalen går mot sitt förverkligande tack vare stöd från olika håll, framför allt Länsstyrelsen, Landstinget och Övertorneå kommun.

Dansfrågan har haft ett stort fokus under 2014 och utveckling sker trots att länsinstitutionsfrågan skapat vissa politiska låsningar.

Kulturmiljöfrågorna har ett naturligt avstamp i den stora stadsomvandlingsprocessen som pågår i Malmfälten. Norrbottens läns landsting har på olika sätt aktivt bidragit till utveckling av analysarbete och stöd för att komma vidare i det mycket viktiga kulturmiljöarbete som sker genom bland annat bidrag till kommunantikvarie i Kiruna. Värt att nämna är att Cultural planning-processer genomförts både i Pajala och Haparanda. Även andra kommuner har uttalat särskilt intresse för fortsättning framöver.

Merparten av Länskulturkonsulenterna har samlats under "samma tak" vilket har uppfattats som positivt och skapat ökad samverkan. I övrigt se under respektive område.

Kultursamverkan i Norrbotten

Arbetet med dialogprocessen uppfattas genomgående som mycket positivt. Landstingets arbete med denna process, innefattande även de årliga 14 kommunbesöken, där även civilsamhället och enskilda kulturarbetare genomgående finns representerade tillsammans med politiker och tjänstemän är en del. Temadialogerna med representanter för de olika konstarterna, samverkansmötena med folkbildningen och de nationella minoriteterna, verksamhetsdialogerna med samtliga länsverksamma institutioner, föreningar, organisationer och studieförbund som erhåller verksamhetsbidrag

utgör andra delar av basen i det arbete som bedrivs. Ett viktigt arbete för att förverkliga kulturplanen görs i de arbetsgrupper som finns för olika områden av kulturplanen och som består av representanter för den regionala nivån, den kommunala nivån, civilsamhället och i vissa grupper av särskilt sakkunniga på området. Under 2014 har 15 arbetsgrupper varit verksamma. De två gemensamma mötena för arbetsgrupperna per år med dynamiska, tvärsektoriella samtal och stora intresse att lyssna in varandras uppfattningar och erfarenheter, ses som både viktiga och givande för utvecklingen av kulturlivet i länet. Kulturplanens styrgrupp följer arbetet med uppdrag och förnyade uppdrag som samtliga ska styra mot målen i kulturplanen.

Ett väsentligt arbete genomförs av den kulturberedning som tillsattes i samband med implementeringen av kultursamverkansmodellen i Norrbotten med politiker från Landstingsstyrelsen och från Kommunförbundet. Kulturberedningen har fortsatt att bereda viktiga kulturfrågor och tar utvecklingsinitiativ för kulturen i Norrbotten. I beredningen har ingått samtliga landstingsråd och flera kommunalråd. De kontinuerliga mötena (5-6 årligen) mellan landstingets kulturtjänstemän och kommunernas kulturchefer och kultursekreterare har skapat både öppenhet i dialog och en stark vilja att gemensamt föra utvecklingen i Norrbotten framåt.

Dialogen i olika forum i kultursamverkansmodellen har nu konsekvent genomförts i samtliga delar sedan 2010. Alltmer tydligt utkristalliseras respektive områdes speciella situation, svårigheter och utvecklingsmöjligheter.

Erfarenheterna visar idag att uppdelningen mellan kultur och skola i kommunerna inte främjar kulturutvecklingen och många av de frågeställningar som uppstår vid kommunbesöken har direkt bäring på de förutsättningar som finns för skolverksamheterna. Likaså saknas ofta representanter för näringslivet och för tillväxtenheten i kommunen på mötena eftersom de kulturella och kreativa näringarna är en gemensam angelägenhet mellan områdena. Diskussioner pågår tillsammans med kommunerna för att kunna hantera och åtgärda dessa kommunikationsbrister. För övrigt sker

ett medvetet arbete med att introducera Kulturplan 2014-2016 på företagarkostnader och liknande runt om i länet. Dialogmöten tillsammans med representanter för samhällsbyggnadsenheterna i kommunerna är också av stort värde för det tvärssektoriella arbetet och borde bli betydligt mer frekventa.

Den ständigt pågående diskussionen om behovet av uppräkningsav de så kallade koffertmedlen visar att län och regioner, så även Norrbottens läns landsting, är beroende av att denna uppräkningshåller sig på en nivå som inte innebär ökade krav på regional medfinansiering.

Vid summeringen efter den första kulturplanperioden 2011-2013 sades följande:

- Att det skett en fördjupad samverkan mellan landsting och kommuner i kulturfrågor och en pågående dialog på ett tydligare och bättre sätt
- Att kompetensen om kulturfrågor har ökat bland politiker och tjänstemän om kulturområdet i allmänhet och om kulturfrågor
- Att kulturfrågorna oftare har hamnat på agendan inom landsting och kommuner. Kulturfrågor har överlag diskuterats oftare
- Att kultursamverkansprocessen för Norrbotten har formaliserats och blivit tydlig
- Att kulturplanen ses som ett bra redskap för det dagliga arbetet med kultur och används alltmer som underlag inför beslut som rör den kommunala och regionala utvecklingen
- Att beslut tagits om nya ekonomiska resurser från stat, län och kommuner från 2011-2013 om cirka 35 miljoner kronor för kultursatsningar i Norrbotten
- Att arbetsgruppernas arbete och civilsamhällets ökande medverkan skapar delaktighet och stärker infrastrukturen för kulturarbetet

En synpunkt som framhålls från många håll är utvecklingen mot att kulturområdet blir alltmer tvärssektoriell. I Norrbotten blir utgångspunkterna för kulturens utveckling också en del av den regionala utvecklingsstrategin och Kulturplanen hanteras på motsvarande vis som andra styrdokument i landstingsarbetet och i länets regionala arbete.

Utgångspunkter

De nationella kulturpolitiska målen utgör utgångspunkten för allt arbete. Detta gäller även för den reviderade planen för 2015. Likaså är visionen *Norrbottningarna ska leva ett rikt och omväxlande liv i en region med livskraft och tillväxt* ytterligare en grundläggande utgångspunkt.

Allt arbete ska också präglas av jämställdhet, mångfald och tillgänglighet.

Sex övergripande mål

Sex övergripande mål finns formulerade i Norrbottens kulturplan.

- genom en stabilare infrastruktur utveckla tillgänglighet och delaktighet till kultur inom alla områden i hela Norrbotten
- kulturen ska vara en motor och pådrivare i länets utveckling och ges möjligheter att spela en viktig roll för tillväxten och för ett attraktivt Norrbotten
- barn och ungdomar ska erbjudas ökad delaktighet i kulturlivet och möjligheter att påverka kulturutbudet i länet
- den konstnärliga utvecklingen och kvaliteten ska ha ett särskilt fokus och hela länet ska få del av kultur av hög kvalitet
- de nationella minoriteternas kultur ska ges en starkare ställning i Norrbotten
- kultur ska användas för att stärka norrbottningarnas hälsa

Två områden är fortsatt prioriterade i Norrbottens kulturplan, konst och dans. Områdena litteratur, kulturmiljö och kulturarv och den tekniska utvecklingen inom kulturområdet har tillkommit och kommer även dessa att ha ett särskilt fokus under perioden.

Värdegrunden

Allt arbete behöver ständigt ha i fokus att bredda normer och bryta stereotyp tänkande. De olika FN-konventionerna om mänskliga rättigheter, kvinnokonventionen och barnkonventionen utgör basen för Kulturplanen och det arbete som görs. För att förverkliga detta på bästa sätt finns tydliga uppdrag och förväntningar för områdena mångfald, jämställdhet och tillgänglighet.

Mångfalden i Norrbotten

Det är inte enbart en fråga om de nationella minoriteternas situation, kultur- och språkutveckling som har hög prioritet i kulturarbetet och den regionala utvecklingen i Norrbotten. Den ökade invandringen med även de ensamkommande flyktingbarnens situation har aktualiserats allt mer och blivit en angelägenhet både regionalt och i flertalet kommuner.

Likaså har en påtaglig utveckling skett inte minst under 2014, av hbtq-frågorna och fokus. En form av genombrott har skett där dolda fördomar har kommit till ytan och blivit föremål för diskussioner och i förlängningen även ställningstaganden. Det första Pride-tåget genomfördes i Pajala den 5 juli med ett av arrangörerna överraskande stor deltagarantal. Upp emot 1 000 personer gick i tåget och ställningstagandet för Pridetågets budskap var inte okontroversiellt för många. Fler seminarier, fler möjligheter till öppna diskussioner har varit del av utvecklingen under 2013-2014. Kiruna hockeyslags val av matchtröjor väckte också uppmärksamhet. En konferens om att störa homogenitet kommer att genomföras i början av år 2015. År 2016 kommer att bli

ett mångfaldsår för Norrbottens kulturliv vilket kommer att påverka planering och aktiviteter under 2015.

Jämställdhet och genusperspektiv

En mer medveten utveckling är på gång i Norrbotten gällande jämställdhet och genusperspektiv i kulturlivet. Precis som fallet är när det gäller mångfald är också jämställdhetskrav inskrivet för samtliga verksamheter som erhåller verksamhetsbidrag från Norrbottens läns landsting. Även projektbidragen har samma förutsättningar. Litteraturstrategin och det arbete som pågår genom Länsbiblioteket gällande barns läsning har i vissa delar pojkar i fokus för arbetet liksom Norrbottensmusiken har genusperspektiv i val av dirigenter, vid rekrytering och artister.

Norrbottens kulturplan har som utgångspunkt att allt arbete ska genomsyras av jämställdhetssträvan och att genusperspektiv är en självklar del i arbetet. Könsupplad statistik är en förutsättning och i stort sett samtliga konstområden har jämställdhetsmål som ska uppnås.

Tillgänglighet

Alla i hela länet ska kunna delta i kulturutbud och kulturverksamheter. Det innebär att även funktionsnedsatta ska delta i och påverka kulturutbudet. En kunskapsutveckling är nödvändig inom vissa områden och en öppenhet ur både mentalt och ekonomiskt hänseende är avgörande för att kunna förverkliga en vision om tillgänglighet för alla till kultur. Precis som de ovanstående tidigare beskrivna områdena mångfald och jämställdhet finns tillgänglighetskrav i alla uppdrag till institutioner/verksamheter. Tillgänglighetsfrågorna är även platsspecifika och lokalbundna. Under 2014 har omfattande och ambitiösa tillgänglighetsplaner framtagits av flertalet länsinstitutioner. Denna inventering och planering har uppdatat omfattande insatsbehov. Målet att arbeta utifrån tillgänglighetsplanerna är viktigt att följa upp under 2015 liksom att revidering av dessa sker av dessa under året. Behov av förändrade ekonomiska förutsättningar för arbetet kommer att finnas.

Norrbotten idag

En omfattande beskrivning av nuläget i Norrbotten finns att läsa i Norrbottens Kulturplan 2014-2016. Förtjänas att påpekas görs dock att tillväxttakten är fortsatt mycket hög och att i vissa kommuner har skett en något överraskande befolkningsökning.

Revideringarna i komplettering Kulturplan för 2015

Utgångspunkterna för komplettering och revidering i text i denna plan har sin utgångspunkt i:

- utveckling inom respektive område som kräver komplettering eller revidering
- nya ekonomiska prioriteringar

Här följer aktuella kompletteringar och revideringar för 2015.

Mål 1: Genom en stabilare infrastruktur utveckla tillgänglighet och delaktighet till kultur inom alla områden i hela Norrbotten

Initiativ tas runt om i länet för olika institutionsverksamheter. Redan i initialskedet av den första kartläggningen inför Kulturplan 2011-2014 konstaterades att den bräckligaste infrastrukturen fanns inom områden som inte hade en tydlig institutionsverksamhet. Därav blev prioriteringen konst och dans. Under åren har utveckling skett och båda dessa områden har en tydlig utveckling mot institutionsbaserade verksamheter tillsammans med en verksamhetsutveckling inom respektive område.

Under denna rubrik är värt att notera den framgångsrika utveckling som också sker av *Digital Live Arena*, distributionsnätverket för digitala medier vid Studio Acusticum. DLA har en egen teknisk lösning för att distribuera scenkonst på Internet för livsändningar och streaming och för att kunna återutsända konserter och andra evenemang. För närvarande pågår projektet *Kulturella Rendez-vous i vården* som blivit en del av Norrbottens läns landstings satsningar på länets sjukhus. DLA är på Sunderby sjukhus helt installerat på hela sjukhuset och fungerar redan väl. Det nya patienthotellet har tagit ett särskilt ansvar för distributionen. Kalix sjukhus och Piteå sjukhus är på gång för implementeringen.

En stor fråga är arrangörskapet runt om i länet. Målet att ta fram en arrangörmodell utifrån de tre föreslagna men med ekonomisk analys och beräkning står fast för att turnéverksamheten ska kunna förbättras. Under senhösten 2014 tillsätts en ekonomisk kompetens som ska arbeta igenom de tre föreslagna modellerna.

Civilsamhället har haft ett tydligare fokus i kulturarbetet under 2014. Bland annat har en stor konferens genomförts *Civilsamhället – En TILLväxtfaktor?* En kartläggning av hela civilsamhället i Norrbotten kommer att påbörjas under senare delen av hösten 2014.

Särskild insats för 2015:

- att genomföra/slutföra kartläggning av civilsamhället i Norrbotten under 2015
- slutföra den ekonomiska analysen av de tre föreslagna modellerna för arrangörsskap

Mål 2: Kulturen ska vara en motor och pådrivare i länets utveckling

I tidigare text har nämnts behovet av att näringslivet och kulturen närmar sig varandra. Redan idag finns broar som behöver utvecklas. Exempelvis har Resurscentrum för konst för 2014 till och med augusti förmedlat uppdrag för konstnärer relaterade till fastighetsbolag i Norrbotten för mer än 1 miljon kronor och en ännu större mängd väntar kring årsskiftet och för 2015. Samarbete sker även till exempel med Swedavia för konst på flygplats.

Förstudie för Krenova, inkubatorverksamheten, förbereds för en ny omgång med lite förändrade förutsättningar. Luleå kommuns Kreativa hus är exempel på nysatsningar inom området där olika kreativa företag har utrymme för verksamhet.

En allt starkare medvetenhet genom vunna erfarenheter av både i viss mån lyckade och i andra fall inte särskilt bestående samarbeten mellan kultur och näringsliv har inneburit ett ställningstagande att insatser med ett större genomslag måste påbörjas. Den ömsesidiga respekten och insikt från näringslivet i relation till kulturområdet om dess potential inte bara

som sponsormöjlighet för enstaka evenemang utan som samarbetsparter på längre sikt behöver etableras och arbetas på.

Ytterligare insats för 2015:

- att genomföra ett strategiskt arbete för att etablera kulturområdet på ett helt annat vis än tidigare i relation till näringslivet i Norrbotten

Cultural planning som metod har fått ett visst genomslag i Norrbotten. Haparanda kommun har genomfört en studie, Bodens kommun har visat intresse för att genomföra ett projekt. Avslutat är första delen av projekt i Pajala mellan Norrbottens läns landsting och Pajala kommun med stöd även från Statens Kulturråd och resultatet inarbetas i översiktsplanen. Fortsättning kommer att följa.

Åtgärder för Cultural planning 2015:

- fortsätta arbetet med Cultural planning kartläggningen och nu gällande företagen i Pajala
- introducera Cultural planning till ytterligare en kommun i Norrbotten

Avsikten är också att genomföra kommunbesök från Norrbotten i kommuner på Västkusten som arbetat med metoden Cultural planning. Tjörn och Akvarellmuseet ses som central kommun i besöket kombinerat också för Konsthall Tornedalens kommande verksamhet.

Konsthall Tornedalen, arkitekturritning.

Mål 3: Barn- och unga ska erbjudas ökad delaktighet i kulturlivet och möjligheter att påverka kulturutbudet i länet

Utvecklingen av länsungdomsrådet går sakta framåt. Att driva ett länsungdomsråd har visat sig kräva stort engagemang och tålamod. Ett fokusområde för länsungdomsrådet har varit arrangörsarbete och utbildning. I Arvidsjaur bedrivs ett aktivt arbete för ungdomar med ett allaktivitetshus med verksamhet för ensamkommande flyktingbarn, kulturskola och som allmän fritidsverksamhet och kreativ mötesplats för alla ungdomar. En konferens om framtiden och kulturen i Norrbotten för länets kulturskolor har genomförts oktober 2014. Åtgärderna i kulturplanen beskrivna under denna rubrik innebär stora utmaningar och kan anses vara tillräckliga för treårsperioden.

För 2015 kan åtgärden nedan ses vara en komplettering till ett av dessa, gällande insatser för länsungdomsrådet

- genomföra ytterligare två utbildningar om arrangörskap under 2015

Ytterligare en tydlig insats blir för länsinstitutionerna:

- ge barn och ungdomar möjligheter att delta vid och påverka programutformning i högre utsträckning än idag

Mål 4: Den konstnärliga utvecklingen och kvaliteten ska ha ett särskilt fokus och hela länet ska få del av kultur av hög kvalitet

Det fjärde målet har hittills under året visats sig bidra till intressanta diskussioner och har tagits emot på ett mycket positivt sätt av utövande konstnärer inom olika verksamheter. Kulturutbudet behöver även de högkvalitativa alternativen och artister och konstnärer behöver ha möjlighet att befinna sig i utmanande konstnärliga miljöer och även dela med sig av sitt stora kunnande runt om i länet, i Sverige och internationellt. Att också stimulera elever och andra på väg mot ett professionellt utövande är av stor betydelse och för elever på alla stadier att få möta professionella utövare är av största vikt oavsett genre.

I vissa sammanhang har det upplevts som att ”lyfta på locket” att börja prata om de professionella konstnärernas villkor och behov och att påbörja diskussion om konst och kvalitet för hela Norrbotten. Eftersom antalet konstnärliga utövare inom olika genrer som på heltid kan ägna sig åt det konstnärliga yrket i Norrbotten är relativt få och oftast kopplade till länets institutioner, blir också vikten av att lyfta det konstnärliga skapandets villkor av särskild betydelse. Svårigheterna för organisationen KLYS för professionella kulturutövare att etablera sig i Norrbotten har delvis att göra med denna verklighet. Se vidare formulerade insatser i Kulturplan 2014-2016.

Babykonst.

Utställningen Romska röster.

Mål 5: De nationella minoriteternas kultur ska ges en starkare ställning

Konstateras kan att arbetet med de nationella minoriteterna utvecklas och att statusen och profilområdet har blivit tydligare. Samråden kan sägas fungera väl även om dessa självklart hela tiden har förbättringsmöjligheter.

Under 2014 har en konferens genomförts om villkoren i skolan för de nationella minoriteterna och minoriteternas språk. När det gäller målet med gemensam kulturell mötesplats konstaterades vid dialogmötet 2014 att detta inte skulle ses som prioriterat utan att möjligheterna att skapa tillfällen för nätverkande var viktigare. Fortfarande kan konstateras att infrastrukturen, organiseringen, inom de nationella minoriteterna är mycket skiftande och bland vissa saknas den helt på den regionala nivån. Under 2014 har en strateg för arbetet med nationella minoriteter och minoritetsspråk anställts inom landstinget vilket kommer att ge möjlighet till ännu större samverkan och större fokus på relevanta utvecklingsinsatser inom och för området.

För 2015 gäller insatsen

- gemensamt skapa tillfällen för nätverkande mellan de nationella minoriteterna. (Därmed strykes för närvarande insatsen för en gemensam kulturell mötesplats)
- strateg nationella minoriteter ska utveckla arbetsformer som främjar utvecklingen av hela området

Mål 6: Kultur ska användas för att stärka norrbottningarnas hälsa

Trots vetenskapliga evidens inom många områden gällande kulturens påverkan på hälsan finns fortfarande svårigheter att med kraft etablera kultur som verktyg inom vård, omsorg och rehabilitering. Även detta arbete går in i ett nytt skede och nya vägar behöver tas för att satsningar ska bära den frukt som eftersträvas.

För närvarande genomförs en enkät och analys av kommunernas verksamhet för äldre. Konstateras kan att samordningen mellan kultursektorn och socialförvaltningarna ofta är mycket bristfällig.

Inom landstinget arbetas på att hitta vägar för Kultur på recept, för första gången med direkt medverkan från medlemmar i läkarkåren. Vidare är DLA, Digital Live Arena i en stark utvecklingsfas genom projektet Kulturella Rendezvous i vården som framgångsrikt är på väg att implementeras på sjukhusen i Norrbotten. Varje vecka genomförs Kultur på sjukhus i foajéerna och i vissa dagrum med hemslojd, konst, dans, musik, teater, berättande och så vidare. Detta gäller sjukhusen i Kalix, Piteå och på Sunderbyn. Innan året är slut ska också Gällivare och Kiruna sjukhus ha detta som stående program veckovis. Se vidare formulerade insatser i Kulturplan 2014-2016.

Kim Hellgren, Norrbotten NEO och Benjamin Staern, kompositör.

Musiken i Norrbotten (10)

Norrbottensmusiken och Framnäs Folkhögskola för diskussioner om utökad samverkan mellan Norrbottensmusiken ungdomsensemblar och Framnäs lägerverksamhet. Målet är och att hitta en gemensam strategi tillsammans med alla länets musikutbildningar; från musik- och kulturskolor till Musikhögskolan. Detta skapar också en förstärkning för bruket av och kompetensen inom traditionella orkesterinstrument. Samtidigt pågår också en strävan hos Norrbottensmusiken, Framnäs Folkhögskola, ett antal kulturskolor och Norrbottens Spelmansförbund efter att med sammanhållna krafter skapa utveckling för unga att möta och utvecklas inom folkmusik/världsmusik. I augusti 2014 genomfördes en inspirationsdag för kulturskolelärare. Läger genomförs 2015.

Norrbottensmusiken har i sitt utbud för 2015 ökat andelen program där barn och unga görs delaktiga. Detta sker genom sång och rörelselekar/dans under föreställningen, interaktivitet med publiken eller workshops och genom möjligheten att göra konst till musik tillsammans med en konstnär. I flera fall görs också projekt där barnen tillsammans med artister och pedagoger skapar en föreställning tillsammans. Påtaglig framgång har samarbetet mellan Norrbotten Big band och kulturskolorna genom Norrbottens länsbibliotek varit, där elever tonsatt melodier av elever som Norrbotten Big Band sedan spelat upp.

Norrbottensmusiken ger också för 2015 möjligheten

för kommunerna att delta i ett Skapande Skola-projekt.

NorrbottenNEO och Norrbotten Big Band märker av en ökad efterfrågan nationellt i form av produktionsförfrågningar och medial uppmärksamhet, och detta kopplar också till uppdraget att öka samarbetet mellan länsmusikorganisationerna i landet. Ett nätverk med fem nordiska ensembler har startats, som planerar turnéer och konstnärliga samarbetsprojekt, där Norrbotten NEO representerar Sverige.

NBB fortsätter sitt engagemang med Composer in Residence under 2015. I barn- och ungaproduktion för 2015 samarbetar Norrbottensmusiken med ensembler från både Jazz- och Rockmusikerutbildningarna vid Musikhögskolan i Piteå.

Under 2014 kommer Norrbottensmusiken att ansöka om nytt InterReg-projekt och NBB kommer att ansöka tillsammans med 9 övriga länder om ett tvåårigt EU-projekt/EMC.

Norrbottensmusiken samarbetar med de tre nordligaste länen om en ansökan till Kulturrådet för att stärka musikdelen i projektet *Musik i Norr* och driver genom Sveriges Orkesterförbund Övre Norrland frågan om en orkesterfestival i Piteå som ska vara en årlig träffpunkt för orkestrar av olika slag. Vartannat år för symfoniorkestrar/storband och vartannat år stråk-/blåsorkestrar, med start 2015.

Näringslivet har uppmärksammat Norrbottensmusiken ensembler genom nominering av Norrbotten Big Band under våren 2014 till Årets Varumärke av Luleå Näringsliv.

BD Pop, utvecklingsbolaget för populärmusik från Norrbotten med Norrbottens läns landsting och åtta av Norrbottens kommuner som ägare, arbetar för att skapa fler arrangörer och spelställen i länet och hjälper kompositörer, artister och producenter att nå större publik genom inspelningar, turnéer och marknadsföring nationellt och internationellt. Bolaget ökar distributionen av inspelad musik genom nättjänsten DigiNorth samt erbjuder tillgång till en professionell studio genom nätverket StudioNet. BD Pop har under 2014 startat upp sitt projekt *Länet Live* som syftar till att skapa fler spelplatser och arrangörer i länet. De har även startat det tvååriga projektet *BD Songwriters* för låtskrivare från länet med syfte att höja kompetensen samt att skapa kontakter inom låtskrivaryrket för deltagarna.

Utvecklingen inom BD-pop är mycket positiv och har betydelse för utvecklingen av låtskrivare och artister.

Historiskt har musikverksamheter i **länets kyrkor** haft stor betydelse för människor i alla åldrar och delaktigheten har varit stor, inte minst inom den vokala musiken. Det kommer idag signaler från kyrkor i länet att musikverksamheterna får minskade resurser. Därmed minskar utbudet av musikinslag och musikverksamhet. En del av förklaringen är sannolikt minskat antal medlemmar i Svenska Kyrkan som betalar kyrkoskatt.

Under 2014 beviljades medel från Kulturrådet till en förstudie för **Professionell kör** i Norrbotten och under året har en utredning genomförts för att se över förutsättningar för etablerandet. Erik Westberg, med sin kompetens och viktiga arbete i Norrbotten – och Sverige – är beredd att ta på sig ett ansvar för förverkligande av en professionell kör. Under hösten 2014 och under 2015 kommer landstinget i samverkan med LTU att arbeta med förutsättningarna och grunden är en 50 %-ig anställning till att börja med under tre år. Utgångspunkten är en stark finansiering av Luleå Tekniska Universitet och Norrbottens läns landsting, förutom medfinansiering även av kommunerna Luleå och Piteå och delvis även ytterligare sponsorer. Behov finns även av statlig medfinansiering eftersom kostnaderna för 12-16 halvtidsanställda korister på helårsbasis är avsevärda. Frågan är inne i ett avgörande läge och arbete för finansieringssäkring är påbörjat.

För 2015 gäller följande:

Insatsen att delar av projektet Kraftcentrum för ny musik ska permanentas bör anses fullföljd då *New Direction festival* genomfördes 2013 och 2014 och kommer att genomföras 2015. Det sker i samarbete mellan Norrbottensmusiken, arrangörsföreningen Kluster, Musikhögskolan och Studio Acousticum.

Norrbottensmusiken kommer under 2014 att avsluta sitt projekt Jämställt Musikliv i Norrbotten (se mål), som hade medel från Statens Musikråd. Fler organisationer genomför nu aktiviteter kring jämställdhetsfrågorna inom musikområdet, till exempel vid festivalen Musikens Makt i Luleå.

Nytt mål för 2015

- skapa en tillförlitlig finansiering och med den som utgångspunkt förverkliga tanken på en halvtidsanställd professionell kör i Norrbotten.

Teatern i Norrbotten (11)

Norrländsk passion med premiär i Umeå 2014 var ett exempel på länsövergripande samarbete, med de 4 norrlandslänens länsteatrar Sameteaterns gemensamma produktion och turné. Produktionen *När vinterns stjärnor lyser* här gick på stor Riksteaterturné i Sverige och rönt stor uppskattning, ett samarbetsprojekt mellan Norrbottensteatern, Giron Sami Teahter, Tornedalsteatern och Tyst Teater.

Tornedalsteaterns produktion under 2014, *Teaterdirektören* av W. A. Mozart, gavs på meänkieli, finska och svenska och var ett exempel på dels vikten av de nationella minoritetsspråkens möjligheter att på ett naturligt sätt utvecklas genom teatern men också på ett alldeles utmärkt exempel på samarbete mellan professionella artister och amatörer, många barn och ungdomar.

Under 2014 pågick ett intensivt arbete för att säkra finansieringen för projektet *Ung Scen Norr* med planering och bidragsansökningar. I samarbete med landstinget och 7 av länets kommuner samt civilsamhället, kulturskolor, skolor, näringsliv med flera, startar det treåriga projektet hösten 2015 med pjäs och stort kringarbete för högstadiet. Regissör och scenograf i ettårigt residens, 4 skådespelare och 2 drama-pedagoger samt 2 tekniker. Alternativ finansiering i form av Utvecklingsmedel från Statens Kulturråd, Postkod-lotteriets Kulturstiftelse, Kulturbryggan, Allmänna Arvsfonden samt ESF och sponsorer kompletterar ansökningar hos landsting och berörda kommuner samt teaterns egeninsats. USN riktar sig till barn och unga i Norrbotten enligt tesen att teatern behöver en motsvarighet till idrottens arbete med ungdomar. Det handlar om att stärka barn och ungas möjligheter till varierad scenkonst, både professionell och via eget skapande. Genom USN vill projektet öka ungas inflytande och delaktighet i den scenkonst som skapad för att bättre ge röst åt deras situation i Norrbotten. Första produktion beräknas ha premiär hösten 2015.

Med Norrbottensmusiken planerar Norrbottensteatern *Liam o de fem prövningarna* under 2015. Pjäsaaffischer år 2015 utförs av unga bildkonstnärer från länet som kommer med förslag Arbetet sker i samarbete med konstkonsulenten och Resurscentrum för konst. Repertoaren fortsätter att utifrån uppdrag ha en prioritet barn- och unga, men varvar dessa med exempelvis *Kärlek, mod och rädsla*, en nyskriven pjäs av Karin Wegsjö och Sofia Fredén samt *Ett Drömspel* och *Tolvskillingsoperan*.

I Norrbotten pågår flera aktiviteter sammantaget gällande utvecklingen av barn- och unga-arbetet inom teatern. Lule Stass och Teater Scratch bidrar med genomtänkta aktiviteter och produktioner och genusperspektivet är ständigt närvarande. Teater Scratch har

inlett ett intressant samarbete med Galleri Syster under 2013 i gemensamma lokaler som redan nu kan sägas ha burit tydlig frukt.

Teatercentrum har för avsikt att etablera sig starkare i Norrbotten med en halvtidstjänst. Detta kan innebära en utveckling av det fria teaterlivet som länge varit önskvärd. Regionala medel kommer att aktualiseras för förverkligandet. Planer finns bland annat om vartannat års BIBUfestival i Luleå.

En viktig byggsten i skapandet av en kvalitet, tyngd och attraktionskraft för utbildningen vid teaterhögskolan i Luleå/LTU sker genom tillsättandet av professuren för scenframställning, samfinansierad mellan LTU/Luleå kommun och Norrbottens läns landsting.

För 2015 gäller följande:

Omformulering av mål 2015:

- skapa stabil bas för förverkligande av arbetet med *Unga Scen Norr* och att 7 kommuner deltar i pilotprojektet med första premiär hösten 2015
- etablera Teatercentrum som verksamhet på ett nytt och stabilare vis än tidigare i Norrbotten

Dansen i Norrbotten (10)

En ständig utveckling sker av danslivet i Norrbotten, under 2014 särskilt knutet till Dans i Nord. Dans i Nord fortsätter arbeta intensivt för att stärka infrastrukturen för dans och för att stärka länets kompetens inom dansområdet. Särskilt lyckat exempel är *Dansfesten*, som genomfördes för andra året med dans av högsta klass med solister från de nordiska nationalbaletter och Cullbergbaletten med flera kompanier som uppträdde under två dagar i Piteå, turnéer i länet av Arbetsplatsplacerat lärande (APL) – elever från Svenska balettskolan i Stockholm och turnéer av professionella dansare samt även av panelsamtal. Kulturplanens fjärde mål gällande den konstnärliga utvecklingen och kvaliteten i fokus kan sägas ha fått näring i Norrbotten under 2014, inte minst från dansområdet. Dock behövs ett ytterligare arbete för att stärka länsperspektivet för dans av hög kvalitet och för en långsiktig institutionell lösning.

Norrbottens kulturliv främjas av de dansdialoger som uppstått om själva området. Lokaliseringsfrågan har tyvärr dominerat debatten i media men ur detta uppstår förhoppningsvis också ett ökat intresse för dansområdet.

Dans i Nord fortsätter samarbeta med olika koreografer som skapar dansverk i residens och som går vidare på turné. Arbetet syftar till att stärka dansens förankring i Norrbotten vad gäller publikarbete, turnéverksamhet, arrangörskap och mottagare av dans. Dans i Nord är medlem i Dansnät Sverige och förbinder sig att köpa in 4 produktioner varje år, produktioner som

är av olika inriktning men av hög konstnärlig nivå.

För 2015 fortsätter dansdialogerna med arrangörer och mottagare av dans, vilka är ett led i förankrings- och utvecklingsarbetet gällande nya turnéslingor och för att se över scener och spelplatser i syfte att öka spridningen av den professionella danskonsten i regionen.

Ett nytt grepp förverkligas genom utvecklingen av Unga Dans i Nord genom bland annat danstema i undervisningen där den professionella dansföreställningens tema kan väcka inspiration hos lärare/klassföreståndare som förutom att se dansföreställningen med sina elever också kan fånga upp teman som man kan använda sig av i sin undervisning, till exempel *Ingenmansland* om Första världskriget, omvärldskunskap, och fortsätta arbetet med "Kill- och Tjejdagar" i samarbete med *Unga på Operan* och figuren "Disco-Bellas" dans och rörelselek för förskolan.

När det gäller dansfilm kommer under 2015 att ske en utveckling av samarbeten med koreografer för dansfilm. DLA, Digital Live Arena, blir en naturlig samarbetspartner. Dans i Nord har också inlett samarbeten med unga tonsättare som skapat musik till dansverk.

Även Danscentrum önskar öka sina aktiviteter i Norrbotten och detta innebär ekonomiska satsningar av regionala medel för placering av verksamhetsansvarig för Norrbotten–Västerbotten i Luleå/Norrbotten.

Särskilt inför 2015:

Formulerade mål för 2014-2016 men särskilt viktiga för 2015:

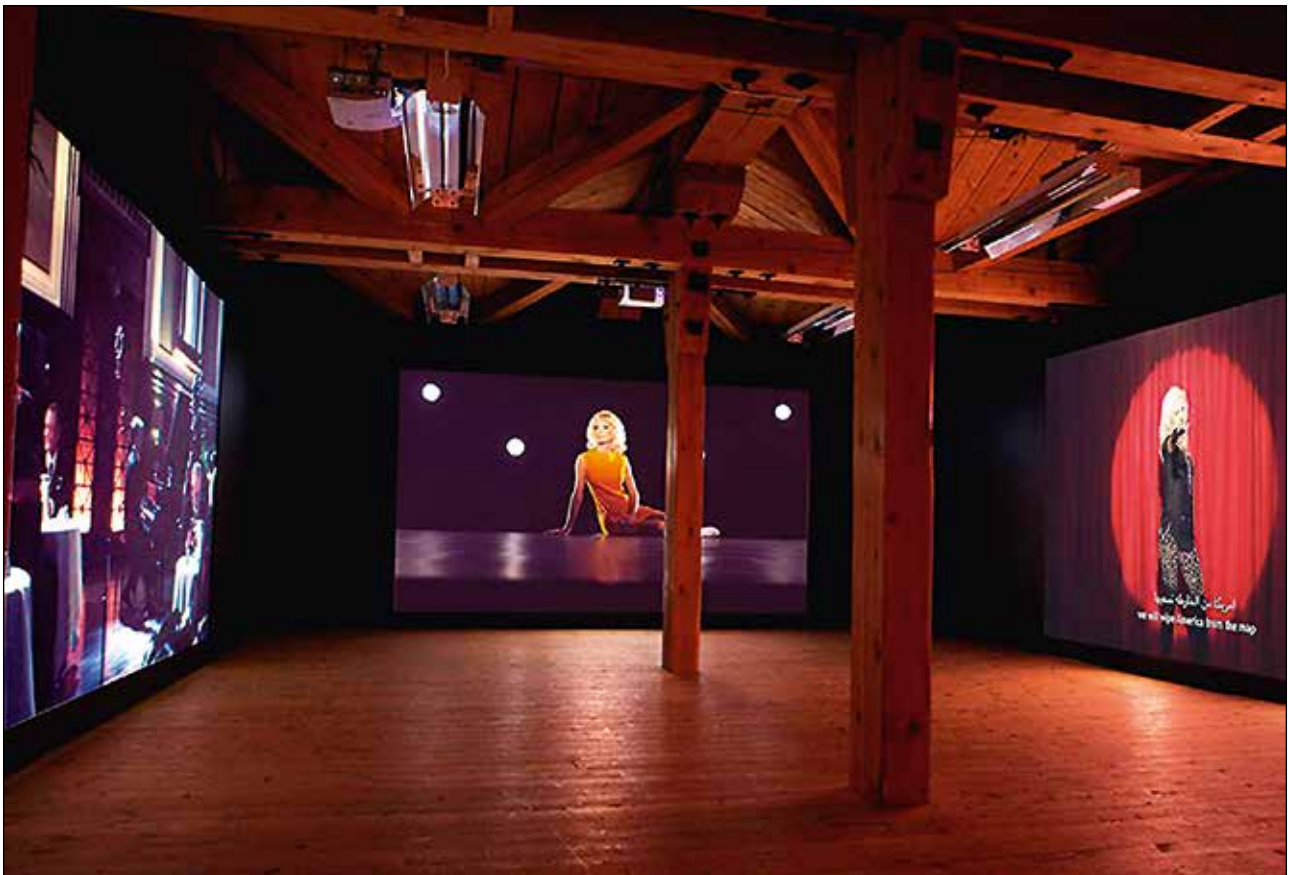
- förverkliga den konstnärliga dansinstitutionen
- förverkliga Dansnoderna i länet, tillsätta en utredning
- dansen i skolan ska få en stärkt position i Norrbotten

Nytt mål för 2015:

- stärka utvecklingen av dansen som prioriterat område genom att stödja etableringen av Danscentrum på plats i Norrbotten/Luleå.

Bild och formkonsten i Norrbotten (13)

Det går sannolikt inte att undvika att, även nationellt, uppmärksamma den påtagliga konstutveckling som skett och sker i Norrbotten. Beslut är nu fattat att det nya Stadshuset i Kiruna ska innehålla ett konstmuseum med förvaringsytor, ytor för pedagogiskt arbete och stora utställningsytor. Sammanlagt beräknas arean för konstmuseet uppgå till 1250 m² och beräknad invigning av det nya Stadshuset är i oktober 2016. Kontinuerligt arbete pågår för att skapa de bästa förutsättningar för starten av verksamheten.

Havremagasinet.

I samverkan med Bodens kommun har också ett beslut tagits om permanentande av Havremagasinet och dess verksamhet. Renoveringsarbetena har varit omfattande och påverkat utställningsperioderna 2014, men är idag i stort sett slutförda. En uppmärksammad utställning om rysk protestkonst genomfördes från mitten av sommaren och fram till slutet av september 2014. Den gav även eko internationellt liksom de tidigare utställningarna har gjort. Med Luleå kommun sker särskilda samtal för permanentande av Resurscentrum för konst som också den varit mycket framgångsrik i sitt arbete, inte minst med fastighetsbolag och Swedavia. Nya uppdrag för konstnärer i Norrbotten för konstnärlig gestaltning har skapats och under 2015 väntar ännu fler till i vissa fall mycket stora konstnärliga arvoden. I konstlivet i Norrbotten har en påtaglig utveckling skett med utställningar, pedagogiskt arbete, föreläsningsserier och även samtal om konstfrågor. Frågan om 1:s-regeln är en löpande fråga och särskilda insatser kommer att genomföras under slutet av 2014 och 2015 för att etablera kunskap i kommunerna om 1 %-regeln. Norrbottens läns landsting tog i april månad beslut om 1 %-regelns tillämpning för all nybyggnation och för om- och tillbyggnation överstigande 1 miljon kronor.

I Vitsaniemi, Risudden, sker utveckling av Konsthall Tornedalen. Beslut om 1 650 tkr i förstudiemedel för projektering av konsthallen är under 2014 fattat av Norrbottens läns landsting, Länsstyrelsen och Övertorneå kommun. Den svenska sidan av Tornedalen är i starkt behov av kultursatsningar och konsthallen kom-

mer att kunna bli ett mycket välkommet tillskott och en pendang till de tydliga och omfattande satsningar som sker på den finska sidan i Tornedalen och finska Lappland.

Galleri Syster och Galleri Lillasyster är ytterligare en konstaktör som profilerar sig alltmer, inte minst i genusarbete och mentorskap. Enskilda konstnärer har också under året fått stor uppmärksamhet genom utställningar/installationer på olika ställen ute i världen.

Särskilda prioriteringar för 2015:

- permanentande av Resurscentrum för konst i Luleå (beslut tas slutet 2014)
- kartläggning av vilka de behov och åtgärder som krävs för att attrahera unga nyutbildade konstnärer och kulturarbetare att arbeta och verka i Norrbotten (se mål 4 i kulturplanen)
- konkretisering och intensifiering av arbete med frågan om 1:s regel och med MU-avtalet gällande utställningsersättningar för konstnärer

Samtliga dessa mål finns redan som delar eller hela i Kulturplanen 2014-2016, men ovan framhålls särskilt fokus för 2015.

Nytt mål för 2015:

- en handlingsplan och styrdokument/målbeskrivningar för nya länskonstmuseet i Kiruna fastställs under 2015

Utställningen *Hosta* på Norrbottens museum.

Museiverksamheten i Norrbotten (14)

Norrbottens museum kan visa upp en under 2014 ökad aktivitet inom merparten av museets verksamhetsområden. Ett utvecklingsarbete med avstamp i målet om utställningsmediets utveckling, har resulterat i uppmärksammade utställningar både i och utanför själva huvudmuseibygnaden. Hundraårsjubilerande arkitekt *Ralph Erskine* presenterades i två formsäkra utställningar, en på och om Shopping i Luleå, och en om Erskines norrländska projekt, bland annat uppmärksammades bostadskvarter i Kiruna, som visades just i Kiruna på Stadshuset.

Flera konstprojekt har också väckt uppmärksamhet, som den stora genomlysningen av samisk samtidskonst i *Sami Contemporary* eller *Vad hände med Strejkkonsten?* där konstens roll i den legendariska gruvstrejken 1969 undersöktes. Också andra typer av utställningar med avstamp i både kulturhistoria, kulturarv och samtid noteras som *Hockeyliv* eller den stora satsningen *Hosta – En sjuk historia* där tuberkulosens historia i Norrbotten livfullt gestaltas i kombination med samtida globala frågor. Ett nyrenoverat kafé och mer ändamålsenliga lokaler i själva museibygnaden är också uppskattade insatser under 2014. Vad gäller utställningsverksamheten vid Norrbottens museum har också påbörjats projektering av en ny *Norrbottensutställning*, en föränderlig basutställning.

När det gäller övrig museiverksamhet kan framhållas att samverkan har ökat enligt mål 1. Framför allt omfattar detta utbyten och planerade samarbeten rörande forskning inom arkeologi och teknikhistoria mellan Norrbottens museum, Ajtte och Silvermuseet. Forskningsprojektet *Järnhantering i Norr* tar sikte både på länsövergripande samarbeten enligt ovan (med LTU som viktig part) och på internationella samarbeten inom fältet.

Avslutande etapper för utbyggnad av Norrbottens museums lokaler för magasin, arkiv och konsthantering i Björkskatan har slutprojekterats under 2014 och kommer att färdigställas under 2015. En slutlig plan för läns-museets publika lokaler i Luleå centrum har påbörjats under 2014 och kommer att slutföras under 2015. En bevarande- och underhållsplan för länets museer, kulturmiljöer och kulturarvsverksamheter, med särskilt fokus på lokal och tillgänglighetsfrågor, planeras för 2015.

Norrbottens museum, i samverkan med Riksteatern Norrbotten, planerar att för 2015 initiera arbete mot ett läromedel och en lärarhandledning med fokus nationella minoriteter, demokrati och värdegrundsfrågor.

Vad gäller barn och unga går Norrbottens museum vidare i projektet *Kan Själ*, där de allra yngsta barnen är målgrupp och själva delaktig från förstudie till utställningsproduktion. I nätverket *Tomorrow:Next* vidareutvecklas ett samarbete med samisk ungdom.

Ajttés uppdrag och del av Laponiautvecklingen kvarstår och Sikkäs batteriet i Kalix utvecklar sin militär-museumplanläggning.

Ett intressant och världsunikt nystillskott i museivärlden är Tornedalens museum, med säte i finska Tornio, ett museum för både svenska och finska Tornedalen och för Tornedalens gränsöverskridande kulturarv. Tornedalens museums verksamhet bedrivs med ekonomiskt stöd från svensk sida och genom medfinansiering och delaktighet i förverkligande av den basutställning som presenterades lagom till 100-årsjubileet i det helt nyrenoverade muséet. Det nya i verksamheten är att det blir ett museum både för svenska och finska Tornedalen.

Regional Arkivverksamhet i Norrbotten (15)

År 2014 har visat att ytterligare arbete behöver göras för utveckling av samverkan och organisation mellan Norrbottens Föreningsarkiv, Landstingsarkivet och Norrbottens museum. En inte helt okomplicerad situation råder idag med hänsyn tagen till nyttjande av de olika arkiven och den samlokalisering som idag råder. Arbete pågår.

Norrbottens museum publicerar i oktober sina digitaliserade samlingar och bildarkiv i databasen Calotta, vilket gör samlingar nätsökbara och digitalt tillgängliga. Denna lansering/publicering bör kompletteras med upgraderade förmedlingsaktiviteter som aktiverar och marknadsför denna resurs.

Kulturarv Norrbotten, den interaktiva nätplattform som är under utveckling, är ett avgörande steg vad gäl-

ler kulturarvets digitala tillgänglighet. En första version av denna interaktiva nätplattform och kulturarvsportal lanseras i oktober 2014. Målsättningen under 2015 är att etablera en fullt utbyggd verksamhet och en långsiktig driftsorganisation varför nytt mål formuleras:

Nytt mål för 2015:

- etablera en fast driftsorganisation för kulturarvscentral Norrbotten

Kulturmiljövården i Norrbotten (16)

Kulturmiljövården är ett ”hett” ämne i Norrbotten för närvarande. Glädjande är att den tidigare upplevda trögheten i processen för den viktiga utvecklingen av det arbete som behöver göras i Malmfältenområdet ser ut att ha övervunnits. Den avslutande delen av DIVE-analysen är genomförd i Kiruna i samverkan mellan Kiruna kommun och Länsstyrelsen. Dokumentation av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse inför flytt samt rivning har avslutats. Denna dokumentation fortsätter löpande med nya objekt och miljöer.

Situationen i Malmfälten kan sägas ha satt fingret på ett område som kräver nytt fokus för framtiden. Exempelvis är kommunantikvariefrågan levande och eftersom endast två kommuner idag har kommunantikvarier (Kiruna med 50 %-finansiering av NLL och Piteå) finns ett behov i länets olika delar. Angelägen är också frågan om att med denna brist på kompetens inom kommunerna, hur ska frågan om kulturen in i samhällsplaneringen kunna bedrivas utan att överskuggas av samhällsekonomiska perspektiv utan plats för andra överväganden?

Biblioteksverksamheten i Norrbotten (17)

Arbetet med den länsgemensamma strategin för läsfrämjande för år 2014-2016 inleddes med ett Barnpoesiår under 2014. Folkbiblioteken och Länsbiblioteket har i samverkan erbjudit en mängd läs- och skrivstimulerande aktiviteter i syfte att öka barn och ungas deltagande och egna skapande, samt för att lyfta litteraturen som kulturyttring. Barnpoesiåret har också syftat till att fler framöver ska erbjuda skrivaraktiviteter för barn och unga, samt att knyta samman de fysiska rummen med det digitala biblioteket *Polarbibblo.se*. Kompetensutveckling har därför genomförts i form av inspirationskonferens och skrivarverkstäder för bibliotekspersonal,

som ett led i att höja kunskapen om läsfrämjandearbete och skrivande, och *Polarbibblo.se* har varit på turné i länet med skrivarverkstäder för barn.

I samarbete med FilmPool Nord har rekvisitan ur filmen *Krakel Spektakel* turnerat i biblioteksrummen i länet, vilket ingick som en del i Barnpoesiåret. Under namnet ”Poesimelodi” har ett urval av barns inskickade texter på *Polarbibblo.se* tonsatts och framförs av och med musikskoleungdomar i länet under ledning av Norrbottensmusiken. Kampanjen *Sommarboken* har genomförts och *Barnboksveckor* firas i hela länet i november med läs- och skrivaktiviteter samt ytterligare fyra veckor på bokbussar och *Polarbibblo.se*.

Tillgänglighet och mångfald ska genomsyra biblioteksarbetet samt länets strategi för läsfrämjande. Det har bland annat resulterat i framtagning av tillgänglighetsguider för biblioteksenheterna vilka kommuniceras via webbplatsen *Bibblo.se*. Ett arbete har påbörjats med att ta fram kommunikationsmaterial för målgruppen barn med dyslexi samt för minoritetsspråkiga för att få erfarenhet av omfattning och resursbehov vid kommunikation till prioriterade målgrupper. Delar av länsbibliotekets webbplats har översatts till minoritetsspråk samt till lättläst, vilket även ska ske för *Bibblo.se*. Funktionen talsyntes är inlagd på *Polarbibblo.se*. Ett seminarium har anordnats under 2014 om medieplanering och inköp på andra språk än svenska samt med särskilt fokus på minoritetsspråk. På Världsbokdagen delades förutom svenskspråkiga, även böcker på andra språk samt minoritetsspråk.

Under 2014 har upphandling och implementering skett av nytt portalverktyg för folkbibliotekens gemensamma webbplats *Bibblo.se* med förbättrade funktioner och ökad tillgänglighetsanpassning. Mediesamarbetet mellan folkbiblioteken är inne på sitt andra år och en vilja finns om ökad samverkan genom länsgemensam medieplan. Gemensam upphandling av RFID-utrustning sker under 2014 för likvärdig och förbättrad service.

Särskilda prioriteringar under 2015:

- länsgemensamma kommunikationsaktiviteter gentemot målgrupperna flickor, pojkar och föräldrar, och med särskilt fokus på pappor och andra manliga vuxna, för att synliggöra biblioteken och lyfta fram litteraturen och läsningen.
- RFID-märkning av mediebeståndet vid länets folkbibliotek. Fortsätter under 2016.

Mål för 2015:

- utifrån framtagen läsfrämjandestrategi påbörja arbetet att i projektform formulera långsiktiga och hållbara läsfrämjandeplaner för folkbiblioteken i länet. Förväntad effekt är ökad samverkan med fler aktörer på kommunal och regional nivå för hållbara läsfrämjandeplaner.
- gemensam medieplan tas fram i länet med ett utökat samarbete kring tillhandahållandet av minoritetsspråkig samt utländsk litteratur

Litteraturen i Norrbotten (18)

Litteraturen är ett utvecklingsområde med särskilt fokus under Kulturplanens år 2014-2016. En utredare tillsattes i november 2013 för att kartlägga förutsättningarna för ett litteraturrekurscentrum. Eftersom området litteratur är så mångfacetterat finns heller inte en enda person som kan stödja skrivandet, läsandet och utveckling av förlagsverksamhet utan flera kompetenser måste till för att stärka förutsättningarna för litteraturutvecklingen i Norrbotten.

Också området litteratur på nationella minoritetsspråk kräver ett särskilt omhändertagande och detta gäller även för den nationella nivån. Detsamma gäller barns och ungas läsande och skrivande.

Den i kulturplanen beskrivna litteraturstrategin har varit på remiss i länets kommuner och återkoppling har skett. Den kommer att ligga till grund för utvecklingen av ett Resurscentrum. Planerna är att för förverkligandet ska en projektledare anställas som slutför konceptet och deltar i inledningsfasen. I slutet av november kommer en särskild workshop att anordnas för alla med intresse för ett litteraturrekurscentrum, allt för att slutföra den demokratiska process som förevarit (inom förstudien) och som tyvärr behövde avslutas i förtid av hälsoskäl.

Samtidigt pågår ett arbete med utveckling av kompetensen att skapa e-böcker. Under 2014 genomförs kursdagar och faller dessa väl ut genomförs ytterligare under 2015.

Samtal pågår också med de övriga Norrlandsläna om hur en gemensam satsning för Bokmässan 2015 ska utformas.

Hemslöjdsfrämjande verksamhet i Norrbotten (19)

Hemslöjdsområdet kan sägas ha fått ett särskilt genomslag under 2014. Ett gott förarbete har skett bakåt i tiden haft genom den profilering som förevarit genom jubileer och de samarbeten som uppstått under vägen. En av de större anledningarna är också den uppmärksamhet som den nyskapande utställningen *Next Level Craft* i Umeå under 2014 har väckt. Det är ett samarbetsprojekt mellan läns hemslöjds konsulenter med huvudmän i norrläna i samverkan med Nämnden för Hemslöjdsfrågor och Sveriges Hemslöjdsföreningars Riksförbund.

Under hösten 2014 och fram till januari 2016 går utställningen med en bred programverksamhet på turné

i de fyra norrlandsläna. Hösten 2015 ”landar” den i Norrbotten. *Sloydify Society* är ett programarbete med avstamp i den stora utställningen, som handlar om att undersöka hur man kan arbeta med hantverksbaserat socialt entreprenörskap. Det ska resultera i framåtblickande metoder, samarbetsformer och partners för läns hemslöjds konsulenter fortsatta arbete i de fyra deltagarläna.

Framgångsrikt arbete har bedrivits på flera håll i Norrbotten. Uppmärksammat är det som sker i Gamla Apoteket i Jokkmokk i ett samarbete med SV Norrbotten, Hushållningssällskapet, Konstföreningen och Kultur och Fritid med särskilda veckor för inbjudna slöjdare från Arvidsjaur och Arjeplog bland annat

Uppfattningen bland aktiva inom hemslöjden i Norrbotten är att en starkare plattform har skapats för hemslöjdsområdet.

Mål gällande Slöjd Anno 2014 med utställningen *Next Level Craft* är genomfört.

Nytt mål för 2015:

- genomförande av *Next Level Craft* i Norrbotten och programarbetet *Sloydify society*

Next Level Craft, hemslöjdsutställning.

Filmkulturell verksamhet i Norrbotten (20)

När det gäller målet *Att verka för att länets utbud av filmrelaterade utbildningsmöjligheter även inkluderar gymnasienivån samt vid behov arbetsmarknadsrelaterad utbildningsspecifikt för film- och tv-inspelning* tas detta bort eftersom verktygen att påverka situationen i länet för närvarande saknas.

Konst och kulturfrämjande verksamhet (21)

Från 2014 har NLL samlat merparten av konsulentverksamheten under ett paraply och i samma lokaler. Detta är gjort för att skapa större samverkan men också för att konsulenternas ska ha glädje av varandras kompetenser och nätverk. Hemslöjdskonsulenterna menar att de utökat sina möjligheter och sina nätverk genom de nya organisatoriska förutsättningarna.

Med glädje kan konstateras att aktiviteterna är omfattande för alla områden. Nya initiativ har tagits och utvecklats men också aktiviteter som konstkollo och danskollo, genom de metoder och den form som tillämpas, främjar konstformernas utveckling och tillvaratar ungdomarnas behov på ett smått uppseendeväckande vis.

Arbetsfördelningen mellan Dans i Nord och danskonsulenten är ett område som fortfarande arbetas med, helt naturligt, då det är det enda område där det finns en semiinstitutionell verksamhet relaterad till danskonsulenten.

Strateg/samordnare nationella minoriteter är del av detta område och har anställts från och med 1 mars.

Landsövergripande arbete

Värt att särskilt nämna är att det stora ENPI-projektet, *New Horizons*, det största kulturprogrammet någonsin inom ENPI, som leds av Norrbottens Läns Landsting, fortsätter att fungera framgångsrikt. Tolv regioner i Sverige, Finland, Norge och Ryssland verkar för ökat samarbete och utveckling. I projektet ingår 5 olika delprojekt. Ett utvecklingsprogram för unga kulturentreprenörer, där sammanlagt 60 unga kulturarbetare i två olika omgångar deltagit i gemensamma seminarier, föreläsningar och studiebesök. Redan under projekttiden har deltagarna organiserat utbyten inom bl.a. dans, konst och musik. Ett givande samarbete mellan regionala museer har etablerats. Gemensamma seminarier inom arkeologi och museipedagogik har genomförts i de olika länderna med stort utbyte för alla parter. Inom barn-ungdomskör och kyrkomusik har ett omfattande utbyte skett på olika nivåer, från barnläger till kyrkomusikerkonvent. Inom projektet har också Barents Boys Choir etablerats, en gosskör med 40-tal unga sångare vilken turnerat i Sverige, Finland och Ryssland under hösten 2014. Genom projektet kunde också Luleå konstbiennial 2013 utvidgas till den internationella konstbiennalen *X-borders*. Den första konstbiennial som genomfördes samtidigt i tre länder; Rovaniemi Finland, Luleå Sverige samt Severomorsk Ryssland.

Projektet *New Horizons* har aktiverat och stimulerat intresset för det gränsöverskridande kultursamarbetet såväl hos regionala institutioner som kulturorganisationer, fria kulturarbetare och publik.

Ekonomi

Utifrån de formulerade målen för Kulturplan 2014-2016 och de prioriterade områden som där formuleras finns tydliga prioriteringar även ekonomiskt. Eftersom konst och dans fortsätter att vara verksamhetsområden i fokus och utvecklingen inte avstannar utan, tvärtom är i stor expansionsfas, förblir behoven av offentliga medel fortsatt tydliga. Verksamheten vid Havremagasinet kommer med den överenskommelse som slutits mellan Bodens kommun och Norrbottens läns landsting att innebära en stabilisering av den ekonomiska bilden liksom när verksamheten för Resurscentrum för konst permanentas, sannolikt från årsskiftet. Den ramökning som Statens Kulturråd förmedlat till Norrbottens läns landsting har haft avgörande betydelse för möjligheten att permanenta projektet. Norrbottens läns landsting vill lyfta fram kommande behov av stöd till finansiering av verksamhet vid Konsthall Tornedalen med beräknad in- vinning i slutet av år 2016. Likaså kommer ett behov av driftstöd att finnas för det länskonstmuseum som invigs i Kiruna senhöst 2016 eller under 2017.

När det gäller dansområdet kommer verksamhet vid dansinstitution inte att vara driftsatt under 2015 varför

behov av medfinansiering inte finns för detta ändamål under 2015. Däremot har NLL för avsikt att igångsätta utvecklingsarbete för dansnoder i länet tillsammans med Dans i Nord. Detta samtidigt som slutbehandling av länsdansinstitutionsfrågan behöver genomföras.

Litteraturområdet och läsfrämjande är det stora ”nya” området som kommer att ha fokus under 2015 och för denna utveckling kommer behov att finnas för finansiering. Detta främst för att förverkliga det Resurscentrum som det finns stora förväntningar på ska realiseras under 2015, men också för att genomföra ett särskilt arbete för läsfrämjandet i Norrbotten. För detta förverkligande vore ett ekonomiskt stöd från Kulturrådet av mycket stor betydelse.

Den mest komplicerade ekonomiska bilden står förverkligande av en professionell kör på halvtid för, då kostnaderna för förverkligandet är mycket höga och medfinansieringsparterna behöver vara många. I dagsläget finns Luleå tekniska Universitet/Musikhögskolan och Norrbottens läns landsting som grundfinansierare men de två stora kustkommunerna samt ytterligare sponsorer kommer att behövas, förutom en viss statlig medfinansiering i storleksordningen 1-1,5 miljoner kronor per år under perioden tre år.

Ekonomisk översikt 2014 och preliminär beräkning för 2015

Institution/Verksamhet	NLL 2014	Koffertmedel 2014	Kommuner 2014	Beräknad budget NLL 2015	Beräknad budget kommuner 2015	Kommuner
Norrbottensteatern	15 015 000	12 207 572	11 756 500	16 065 500	12 520 680	Luleå
Norrbottensmusiken	16 117 159	17 758 838	3 149 792	16 278 331	3 244 286	Luleå/Piteå
Norrbottensmuseum	22 155 189	4 039 835		22 376 741		
Länsbiblioteket	2 247 750	1 911 334		2 292 705		
Folkrörelsernas Arkiv	704 000	375 591	120 000	680 000	120 000	Merparten
Dansvsh län	405 000	*383 833		409 500		
Konstvsh län med	405 000	*357 297		409 500		
Hemslöjdsvsh län	720 000	617 086		727 200		
Teatervsh län	400 000	245 331		408 000		
Länsv. nationella min	400 000	*400 000		400 000		
Film, regionalt res centra	3 221 640	1 196 214		3 286 072		
Arrangörsstöd NMD	175 000	102 622		200 000		
Dans i Nord	1 814 000	*817 447	1 135 940	1 850 280	1 158 658	Piteå
Professionell kör				2 000 000	4 000 000	LTU/Piteå/ Luleå
Litt.resurscentr, läsfrämjande arbete				1 000 000		
Dansinstitution				200 000		
Havremagasinet och Resurscentrum för konst	2 690 000	*941 000	1 860 000	2 940 000	2 460 000	Boden/ Luleå
Konstmuseet i norr, Kiruna	1 250 000	-	1 250 000	1 250 000	1 250 000	Kiruna
	67 719 738 kr	41 354 000 kr	19 272 232 kr	72 773 829 kr	24 753 624 kr	

*- innebär att ramförstärkning från KUR möjliggjort särskilda satsningar från ett år till ett annat

Kulturplanens framtagande och förankring

Revideringen och kompletteringen för 2015 är en uppdatering av skeenden under 2014 och de nya insatser och mål som behöver formuleras utifrån omvärld och utveckling inom olika områden. Liksom tidigare nämnts fördjupas dialog och samarbete. Avgörande för utvecklingen är förtroende mellan parterna oavsett mellan vilka parter det gäller. Kommunbesöken har liksom tidigare genomförts enligt särskild plan och under medverkan av kommunpolitiker, kulturtjänstemän, civilsamhälle och enskilda kulturutövare :

Luleå 5.2, Kalix 18.2, Haparanda 25.2, Boden 11.3, Piteå 25.3, Övertorneå 8.4, Jokkmokk 29.4, Gällivare 13.5, Kiruna 14.5, Övertorneå 27.5, Pajala 2.9, Arvidsjaur 8.9, Älvsbyn 23.9, Arjeplog senare under hösten.

Samarbetet mellan landstingets och kommunernas kulturchefer/ kultursekreterare har under året fortsatt med möten den 13.2, 10.4, 17.6, 9.9 och den 12.11. Merparten har hållits i Luleå.

Temadialoger med respektive konstform har hållits med musik den 23.6, hemslöjd den 19.8, litteratur den 25.8, konst den 28.8, dans i mindre constellationer vid flera tillfällen liksom med folkbildningsrådet. Ett särskilt möte med samtliga folkbildningens verksamheter inbjudna hölls den 28.8. Särskilt samråd för kulturplan har hållits med nationella minoriteter 26.6. Större dialog med dans- respektive teaterområdet hålls under hö-

ten. Till detta arbete tillkommer de 15 arbetsgruppernas möten kontinuerligt under året med två gemensamma möten den 15.4 och kommande den 18.11.

Kulturberedningen har hållit möten den 12.2, 22.4, 2-3.10 och har möte den 15.12 2014.

Konferenser: Civilsamhället- en TILLväxtfaktor den 23.1, Nationella minoriteter och urfolk- en angelägenhet för svenska skolan den 12.2, Framtidskonferens den 26-27.10, Kulturkonferens den 11.11 2014 med flera konferenser som NLL varit samarrangörer vid.

Uppföljning och utvärdering

Uppföljning och utvärdering av kulturplan och kultur-samverkansprocess följer ett mönster som är likartat över landet. Rutinerna för detta har klarnat betydligt under senare år. Viss rapportering sker till Myndigheten för Kulturanalys men framför allt sker den väsentliga rapporteringen till Kulturdatabasen, som har utvecklats till att bli ett alltmer användbart verktyg även på den regionala nivån. Fortfarande gäller det tidigare påpekandet att den årliga nationella rapporteringen inte ska behöva göras mer än till en part. En utvärdering och uppföljning sker även på den regionala nivån av Kulturplanen och målarbetet får en naturlig, kontinuerlig uppföljning genom arbetsgruppernas arbete.

NORRBOTTENS LÄNS LANDSTING
Telefon 0920-28 40 00 • Robertsviksgatan 7 • 971 89 Luleå

www.nll.se